

Ako se primeri, da ima kak dan nenavadno veliko plačila, mu naredi to luknjo v mošnjo in gospodar se vstraši. Kje če en hip toliko denarja vkup spraviti? Ga dobiti, mora potrebno delo zapustiti, ter po vsih kotih denarja iskati. Tako ne pride nikoli iz zadrege, temoč vedno globokeje va-nje zagazuje.

Takih zmotnjav ogibati se, je dobro, da se gospodarske dela, družbinske opravila, dohodki pa stroški poredoma marljivo zapisujejo. Nemogoče je namreč, dobro hišovati če se gospodarstvo in gospodinstvo z nekoliko vpisnimi bukvami ne spremljate.

Jez poznam umnega in premožnega kmetovavca (in gotovo je več takih), ki v tem oziru ima sledeče bukve za vpisovanje:

1. Poljske bukve. V teh so zapisane vse zemljišča njegove: njive, polja, senožeti in gojzdi, njih velikost; kaj so to leto sejali in kaj se bo v prihodnje, koliko se vsako leto pridela žita, klaje ali lesa. On ima vse svoje zemljišče v svoji izbi. Knjigi pridjan je dodatek. V tega zapisuje stan živine: koliko je ima, koliko je vsako živinče veljalo, po čim se je to ali uno prodalo; kdaj je živina vergla; koliko in kakšine klaje je potreba, itd.

2. Bukve dohodkov in stroškov. V te zapisuje, kar skupuje in dobiva, in kar izdaja ali izplačuje, koliko je žita, sočivja, sadja itd. prodal, kaj mu mleko, slanina donaša itd., pa tudi kaj ima odrajtovati na davkih in družih davšinah, za plačo hlapcem in deklam, za popravljanje hiše ali poljskega orodja itd.

3. Zapisna knjiga za razne opazke. V ti je zapisano: kaj ima vsaki dan opravljati ali dogotoviti sam ali družina njegova.

„Pa, moj Bog!“ bo rekel marsikter bravec, „treba bi bilo tedaj, da bi človek vedno pri bukvah sedel in pisaril! To bi bilo vendar prav sitno in težavno“.

Nikakor, prijatel! Kadar se je gospodar tega reda navadil, gré zapisovanje prav naglo spod rok. On se s temi bukvami tako dobro soznani, da z malo čerticami enkrat začeti red naprej prede, in da skorej živeti ne more, ako ni vsaki dan s peresom pri njih. Tako zapisovanje razsvetluje mu, kakor večna luč, vse gospodarske razmere, ter mu kaže lepo plačilo neutrudljivega napredovanja njegovega. Veseli ga tudi vselej, kadar koli v te bukve pogleda.

Zapisuje se pa v bukve vsakokrat po dokončanem dnevnem opravilu, tedaj nar boljše na večer, in to takole:

1. Kaj se ima na jutro in po katerem redu opravljati.

2. Kaj je najpervo, kaj drugo itd. storiti. Pri tem je poglobitna reč, da se prvič nar bolj potrebno tudi najprej stori; drugič, da se nič na jutri neodlaša, kar se utegne danes storiti; tretjič, da se vedno misli, kaj bi se moglo boljše narediti, kakor se je doslej narejalo.

Gledati je dalje, da vse v hiši je na svojem odločenem mestu, od ključa dnarne skrinje noter do cepca, da vse se v tamnem lahko najde, kadar se potrebuje.

Ne verjel bi človek, kako lepši je večer in kako veselejša je nedelja gospodarju, kako je zadovoljen sam seboj, kadar je vse dela svoje poredoma in natanko bil doveršil.

Red in natanjnost v vsih rečeh napravljata, da je serce mirno in zadovoljno, da človek je veselejši in boljši. Lože umira clo, ko mu je zadnja ura dotekla, ako je lepo uredjena rajtinga njegova. J. Š.

Starozgodovinski pomenki.

Korant — Kurent.

Basnosloven pretres od Davorina Terstenjaka.

(Dalje).

Da na Kurenta — Koranta, Keronta spet nazaj pridemo, moramo omeniti, da Linhart ga imenuje „Gott der Schwelgerei“, kar je čista resnica, ker Shiva —

Parvat — Kurent je tudi božanstvo Lingama divjih phallongij. O tih phallogijah ne moremo v časopisu govoriti, kateri ima razne čitatelje, bomo tedaj v svojih bukvah obširneje govorili. Izobražene bravec napotujemo na knjige, ktere o tem častji govorijo. Bhavany — Baba jednako mati in žena je bila po svoji črni strani zimsko solnce — podoba umerle prirode, zato je še dnešnji den navada po dosti slovenskih krajih, da na sredpostno sredo Babo režejo in razrezane kose v vodo mečejo v znamenje, da je kraljestvo zime (Babe) zginito in mladoletno solnce, ktero po indiskem zodiaku v znamenje tura stopi, svojo gospodarstvo začelo; zato se veli pri Slovaci mladoletni praznik Turice. Brez dvombe stari Ljubljanci še pomnijo tudi navado Babo rezati *). Tudi v Indii je še navada Bhavanyno podobno v vodo metati (glej: Dapper „Asia“ 115). Na Kurentove orgije še opominjajo štajerski orači, od kterih smo že v „Novicah“ govorili, in kterih gerdo oblečeni in klafarski pluzar se veli Korant.

Toliko smo hotli o Kurentu povedati, in nepristrani čitatelji bodo se spet prepričali, da poglobitno mesto slavne kranjske dežele Emona, Aemona, Hemon, Hema — Ljubana — ni ne po Jasonu ne po Frankih sozidana bila, temoč po Slovencih, in da Emona je še indisko ime obnovljenega Ljubana. Zato še pričujete imeni Krakovo in Ternovo; prvo je nastalo po sinu Shive s priimenom Ame Skandatu, kateri je bil jednak latinskemu Mars Gradivus, — drugo brez dvombe po Teru, taru, toru, turu — symbolu in vaharu (vahar pomeni v indiskem der Träger, Führer) Shivinem. Ko bi se Ternovo imelo izpeljevati iz tern, gotovo bi bili Nemci ime predmestja prestavili v Dornau, ne pa v Tyrnau. Ljubana je stala že v Panonii, in kdor bi še ugnil verjeti, da so Panonci bili tračko pleme, tega bodeta gotovo Aristotel in Juli Firmicus zvrčala. Trake so imeli dozdej vsi zgodovinoslovci in jezikoslovci, med temi najučenejši, za indisko pleme. Tudi jaz sem v to misel trobil pred dvema letoma, ali, kakor naj novejši preiskovanja stare Pelazge izločujejo iz indiske rodbine, tako tudi bodo Trake, in prepričali se bodo, da Gerki in Latini niso betve tračkega debla, temoč da v čisto indisko spadajo, — ali v ktero deblo? še dozdej jaz imena dati se ne prederzujem. Do unega časa, dokler nam bodo učenejši zgodovinoslovci in jezikoslovci odločili, kamor Traki spadajo, damo pomisliti vsim prijateljem stare zgodovine besede Aristoteleve, kterih, kolikor je nam znano, noben zgodovinoslovec, razun visokoučenega kardinala Wisemana, še do sedaj ni porajtal.

(Konec sledi.)

Slovanski popotnik.

* Gosp. P. Kozlerjev „zemljopis krajev slovenskih“ je prišel te dni na Dunaji na svetlo.

* 1. list „Prijatel-a“, kateri, spremenivši se iz tedenskega „šolskega prijatla“ v mesečni list, je prišel obdaran z mnogoverstnim lepim blagom 15. t. m. na 2½ polah na svetlo, naznanja o zadevah društva sv. Mohora, da šteje to društvo že 994 udov, „matica“ njegova 213 fl.

* Sedanji c. k. učitelj muzike v ljublj. šolah gosp. Kamilo Mašek želi v zboljšanje cerkvene muzike in ljudskega petja, posebno učiteljem po deželi, bukve na svetlo dati, ki bi jim utegnile vodilo biti za uk in svojo lastno rabo. Da bi pa to delo praktično zveršiti mogel, prosi vse, ki se z domačim petjem v šoli ali v cerkvi pečajo, naj bi mu povedali svoje želje in ga podperali z dobrimi sveti, pa mu tudi pošiljali nemško-slovenske ali pa tudi čisto slovenske pesmi in napeve za cerkev in šolo.

*) Dostikrat smo slišali od „babo žagati“, pa nismo vedili: kaj to pomeni in od kod to? Tako nam častiti pisatelj prižiga luč o marsikteri domači stvari; hvala! Vred.

* Gosp. dr. Jan. Čermák, dosedaj asistent slavnega profesorja fiziologije dra. Purkyně-a v Pragi, dobro znan po znamenitih svojih razlagah v muzeu ondašnjem in po izverstnih českih spisih v časopisu „Živa“, pride za c. k. profesorja živaloznanstva v Gradec. (Lum.)

* 5. dan t. m. je umerl v Lvovu slavnoznani J. N. Kaminsky, pisatelj poljski, ustanovitelj in skozi 50 let vodja poljskega glediša, nekdanj vrednik „Gazety Lwowské“. Bil je učeni mož vès goreč za povzdigo narodnega jezika in slovstva na vse strani. Spisal je veliko izvirnega, veliko pa tudi iz nemškega prestavil v poljski jezik, posebno pa Šilerjevih pesem in iger tako izverstno, da se pripoveduje, da je nekdo, ki je Kamenski-ga poljsko prestavo Šilerjeve „Divice orleanske“ dobro poznal, potem pa v gledišu nemško Šilerjevo igro igrati vidil, vès nadušen zaklical: „Za Boga! ta Šiler je našega Kaminski-ga izverstno prestavljal!“ Slavni veteran poljskega slovstva je doživel lepo starost od 79 let. Bodi mu zemljica lahka!

* Da serbske narodne pesmi niso samo v Evropi temuč tudi v Ameriki za naj imenitniše narodno blago znane, pričujejo besede naj slavnejega amerikankega pesnika (lirikerja) Long Fellon-a, ki jih je nedavno izustil takole: „Kakošno književnost mora ta narod (serbski) imeti, ki že ima narodne pesmi tako veličanstvene!“ (Serb. Dn.)

* V znani kamnotiskarzici gosp. Šira v Pragi je dogotovljena slika (podoba) slavnega ruskega pesnika Puškina.

* Preteklo nedeljo so na Dunaji v gledišu Jožefovega predmestja igrali Stepanekovo česko igro „pivovarnica v Šojkovu“. Glediše je bilo čez in čez polno, in igra je močno dopadla.

Kratkočasnica.

— Trije rokodelci potujejo dela iskaje več časa skupaj po ptujem. Enega dné pridejo do kerčme (gostivnice); — lakot velika, mošnja pa skor prazna, kaj početi? Ker je bil ravno posten dan, si velijo 20 jaje mehko skuhati, jih pojedó, in, ko zapazijo pripraven čas, jo potegnejo brez plačila. Še ene dni potujejo skupej, potem se pa ločijo in sleherni gré svojo pot.

Deset let preteče. Naključni se, da eden izmed njih pride za mojstra v ravno ta kraj, kjer so pred 10 leti gostinčarja za 20 jaje opeharili. Ker je ta še živel, se ponudi naš mojster, zdaj bolj premožen, za plačnika. Al — kako se zavzame, ko zdaj kerčmar 200 gold. od njega terja, in, kakor pravi, prav po pravici takole: „iz 20 jaje je v enem letu 20 kokoš; ko bi bil vse kokoši prodal, bi si bil kupil za ta dnar prešička; dobro spitanega bi ga bil lahko spečal za 30 gold.; za ta dnar bi si bil kupil dva junčka, ki bi ju bil v 3 ali 4 letih lahko prodal za 100 fl.; za 100 gold. se kupita 2 žbeta, ki sta čez 4 leta med brati 200 gold. vredna. Ta dolg mi zdaj plačaj, pa sva spet prijatla.

Mojster noče pa tudi ne more plačati. Kerčmar pa ga toži za 200 fl. Čeravno je vedel, da kaj tacega ne more sodnija spoznati za pravico, se je vendar enmalo bal, da bi se mu činži morebiti previsoko ne narajali. On potoži to svojemu sosedu, pametnemu kmetu, in ta mu reče, naj njega pooblasti, da smé namesto njega k sodbi iti. Naš mojster se ne dá dvakrat prositi in da kmetu pooblastivno pismo.

Tožni dan pride. Kerčmar čaka pri sodnii od devetih do dvanajstih, — toženega mojstra pa le ni. Proti pol dnevu prikoraci naš kmetič in se sodniku skaže, da pride namesto mojstra.

Sodnik zarenčí nad njim, da tak pozno pride.

„Ne zamerite, gospod, pa danes je dan, da se grah seje, in k nesreči se je od 8. do 11. ure kuhal, da je za setev dovelj mehak postal.“

„Kteri norec ti je pa to natvezel — ga vès nejevoljen napade kerčmar — da se grah za setev kuha? Al nas češ tudi za norce imeti?“

„Kteri norec pa je vam to povedal, da se iz kuhanih jaje kokoši valé, iz katerih ste vi rajtingo naredili ne tistih 200 gold., za ktere tožite mojega soseda.

Sodnik, ko sliši od kuhanega graha in kuhanih jaje, upraša kmeta, kaj vse to pomeni, in zdaj mu ta še le na drobno razloži terjani dolg.

Sodba pa se je tako iztekla, da jo je kerčmar z dolgim nosom pobasal domú.

J. Der—č.

Dopis iz Amerike.

(Konec.)

„Dokler človek nima tū svoje lastnine, ni življenje tukaj nič prijetno. Amerikanci dobro vejo, da večidel le taki se preseljujejo v njih dežele, ki so brez premoženja, zato ptujca ali Dečmāna ali Čermāna, kakor mu oni pravijo, nič ne obrajtajo.

Potovaje po deželi tudi nimaš nikodar postrežljivosti pričakovati; ako na 20 do 30 milj dolgi poti, kjer medpotoma včasih ne ene hiše ne narajmaš, zadeneš k sreči na kakošno gostivnico, in misliš sebe in svojega konjiča enmalo napasti in napojiti, nikar ne pričakuj hlapca, če tudi celo uro stojiš in čakaš, da bi prinesel za konja kaj; če se kerčmarju ne poljubi za konja ovsa dati, ga mu moraš sam nesti. Vina za se ali piva (ola) po poti ne dobiš nikjer, le neko žganjico, ki jo whisky imenujejo in jo iz reži žgejo, se ti ponuja, pa gorjé ti, če kozarec preveč nastaviš! To žganje je kakor strup in tudi tacim, ki so ga vajeni, ako ga le malo čez merico šverknejo, možgane tako zmeša, da obnoré in zdivjajo, in v ti pijanosti se dopernaša veliko ubijanja.

Da je v mestih, zlasti v večjih mestih, pa vse drugo življenje, mi ni treba praviti; na deželi, posebno v nekterih krajih je pa res žalostna.

Kave (kofeta) in čaja se tukaj popije silo veliko; pri vsaki jedi morata biti; jejo pa 3krat na dan in zmiraj le bolj mesene jedila.

Mesta in hiše amerikanke so skor vse po enem kopitu; ako si vidil eno, si vidil vse. V mestih so hiše zidane (iz opek), po deželi pa so vse lesene.

Ceste so grozno slabe; ne rečem preveč, ako pravim, da pri nas je skor vsak kolovoz bolji; prekucniti se z vozom na tacihi potih, je prav kaj navadnega. Čeravno si v velicah mestih, moraš misliti življenje ravno tako gosposko in imenitno kakor v družih velicah mestih Europe, so vendar večidel pota po ulicah tako gerde, da je joj; — na vsacih 10 stopinj ti prileti že kak prasce pod noge, da se mu moraš ogniti. Da pa ulice ne morejo snažne biti, si je lahko misliti, ako se vé, da iz hiš mečejo vse na-nje, ostanjke jedil, cerknjene mačke itd.

Katoličane, posebno pa duhovne katoliške vére, zlo sovražijo. Lani se je imela v Hamiltonu nova srenjska hiša zidati, in čeravno so potrebovali čez 300 delavcov in je bilo dosti rokodelcev naše vére tam, vendar nobenega niso hotli v delo vzeti. Sicer je pa vér tukaj tolikanj, da nikdar nikoli nisem popred od njih slišal.

Nobenemu človeku ni svetovati; da bi sem prišel, češ da pride v „obljubljeno deželo“ *). Le takim, ki pridejo z debelo mošnjo in si zamorejo v daljnih krajih veliko zemlje kupiti, se dobro godí, ker je tukaj še veliko golih ledin, katerih nihče ne obdeluje, posebno v deržavi Minesota, kjer smo mi zdej.

*) Kar to pismo pravi, poterjujejo tudi mnoge druge pisma iz Amerike. Še le te dni smo brali dopis iz angleškega časnika „Times“, v katerem se popisuje žalostni stan ptujcov v Novem Jorku, čeravno se za-nje na leto čez 2 milijona dolarjev milošnje nabere. „Na zadnje bo treba — pravi dopisnik — davkov naselnikom nakladati, da se saj s tem ubranimo njih prevelike sile.“